

УДК 632**БАКТЕРІАЛЬНІ ХВОРОБИ КАРТОПЛІ ПРИ ЗБЕРІГАННІ ТА ЗАХОДИ
БОРОТЬБИ З НИМИ**

Каращук Г. В. кандидат с.-г. наук, доцент,

Казанок О. О. кандидат с.-г. наук, доцент,

Херсонський державний аграрно-економічний університет

До бактеріальних хвороб, які ушкоджують бульби картоплі у процесі зберігання, відносять кільцеву гнилизну або кореневий бактеріоз та мокру бактеріальну гниль.

Кільцева гнилизна або кореневий бактеріоз викликається нерухомими паличкоподібними бактеріями - *Corynebacterium sepedonicum* Skapt. et Burkh.

Так, на бульбі хвороба виявляється при поздовжньому розрізі. Судинне кільце м'яке і має жовтуватий колір. При здавлюванні зрізаної половини бульби з уражених судин виступає ясно-жовта маса, що являє собою зруйновані клітини разом із бактеріями. Пізніше ураження може поширитися на сусідні тканини, включаючи і серцевину. У результаті вся внутрішня частина бульби загниває й перетворюється в тягучу масу, яка має неприємний запах. На цій стадії розвитку хвороби в уражені тканини часто попадають і інші види гнильних мікроорганізмів, внаслідок чого ураження приймає змішаний характер. Колір ушкодженої тканини в даному випадку може бути різним залежно від того, які саме види гнильних бактерій або сапрофітних грибів переважають у подальшому в розвитку гнилі.

Ураження бульб бактеріальною кільцевою гниллю відбувається частіше в польових умовах, на ранніх стадіях бульбоутворення. Так, бактерії із судин великого куща через столони проникають у судинну систему бульб нового врожаю.

Інший шлях ураження – в період збирання врожаю, коли інфекція може потрапити безпосередньо на шкірку бульби при безпосередньому контактуванні з розрізаним хворим бадиллям або розрізаними хворими бульбами. Крім того, на бульбах у період зберігання може розвиватися ямчаста форма кільцевої гнилі. Методика виявлення ямчастої гнилі передбачає тонке очищення шкірочки бульби. На білій поверхні бульби будуть чітко помітні округлі маслянисті жовті плями невеликих розмірів (2-3 мм). Вони поступово збільшуються та досягають 1,0-1,5 см в діаметрі, шкірочка над ними тріскається і на поверхні бульби утворюються ямки. Заглиблюючись, ямки досягають судинного кільця та викликають його ураження.

Заходи боротьби передбачають дотримання технологій вирощування (оптимальна кількість добрив, висадка бульб та збирання врожаю у встановлені строки). Режими зберігання мають бути рекомендованими, не можна допускати переохолодження та в'янення продукції.

Мокра бактеріальна гниль викликається комплексом бактерій з сапрофітними та напівсапрофітними властивостями, основними з яких, є бактерії роду *Erwinia*.

Ураження бульб цією хворобою може відбутися як у полі, так і при транспортуванні та зберіганні. У першому випадку загнивання бульб майже завжди починається від місця прикріплення до стелону. Гниття охоплює потім серцевинну частину, яка швидко розпадається та перетворюється спочатку на світлу, а потім темну кашцеподібну масу зі специфічним гнильним запахом. На межі ураженої і здорової тканини помітна темна, майже чорна смуга із опробкованої тканини. На поверхні бульб інколи утворюються тріщини, через які витікає мутна, чорна бактеріальна маса. В подальшому гниль може охопити усю бульбу.

У процесі зберігання гниль може розповсюджуватися на інші бульби при контакті їх з ураженими та при високій вологості повітря. Розповсюдження інфекції в даному випадку відбувається головним чином через вічка.

Збудником мокрої гнилі картоплі може бути бактерія *Pseudomonas xanthochlora* (Schuster) Stapp, яка уражує тільки бульби і викликає так звану мокру водянисту гниль. Як і в першому випадку, тканина бульби перетворюється на сіру кашцеподібну масу з неприємним запахом, але шкірочка часто залишається неушкодженою. На поверхні уражених ділянок бульби утворюється жовтувато – коричнева слизь. Мокра водяниста гниль найчастіше масово уражує картоплю вже у початковий період зберігання.

Бульби картоплі з пошкодженою шкірочкою, уражені іншими хворобами, які виростили на важких перезволожених ґрунтах в першу чергу піддаються ураженню мокрою бактеріальною гниллю. Розвитку хвороби також сприяють неправильні умови зберігання – висока температура, самозігрівання, відпотівання бульб тощо. Переохолодження в полі або при збиранні врожаю, а також порушення вимог транспортування, надмірні дози азотних добрив, несвоєчасний збір врожаю посилюють чутливість картоплі до цих гнилей. Хворі бульби здатні заразити здорові.

Заходи боротьби ідентичні з боротьбою проти кільцевої гнилизни або кореневого бактеріозу: дотримання технологій вирощування (оптимальна кількість добрив, висадка бульб та збирання врожаю у встановлені строки). Режим зберігання мають бути рекомендованими, не допускати переохолодження та в'янення продукції. Рекомендується своєчасне знищення вогнищ хвороби.